

28. 4. 2020

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Můžē Ústavní soud při zrušení soudního rozhodnutí přikázat věc jinému soudci?

Dle ustanovení § 243e odst. 3 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů („o.s.ř.“), platí, že zruší-li dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu proto, že nebyl dodržen závazný právní názor (§ 243g odst. 1 o.s.ř.) nebo že v řízení došlo k závažným vadám, může nařídít, aby věc v dalším řízení projednal jiný senát nebo přikázat věc k dalšímu řízení jinému odvolacímu soudu. V případě, že dovolací soud zruší rovněž rozhodnutí soudu prvního stupně, může také nařídít, aby věc v dalším řízení projednal u soudu prvního stupně jiný senát (samosoudce) nebo přikázat věc k dalšímu řízení jinému soudu prvního stupně. Obdobně stanovuje ustanovení § 221 odst. 2 o.s.ř. ve vztahu k odvolacímu řízení.

Zákon č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů („z.Ú.s.“) takovou úpravu pro řízení před Ústavním soudem neobsahuje. Avšak s ohledem na možnost subsidiárního použití o.s.ř. dle § 63 z.Ú.s. a také s ohledem na závěry usnesení Ústavního soudu ze dne 30. března 2016, sp. zn. III.ÚS 2345/15, se nabízí otázka, zda lze využít postup přikázání věci jinému soudci (soudu) dle § 243e odst. 3, případně dle § 221 odst. 2 o.s.ř., na řízení před Ústavním soudem, zejména na řízení o ústavních stížnostech fyzických nebo právnických osob proti rozhodnutím, opatřením nebo jiným zásahům orgánů veřejné moci, kterými bylo porušeno základní právo nebo svoboda zaručené ústavním pořádkem ve smyslu § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudě a čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky („**řízení o ústavních stížnostech**“) *per analogiam*.

GLATZOVA & Co.

Ve výše zmíněném usnesení Ústavního soudu ze dne 30. března 2016, sp. zn. III.ÚS 2345/15 se stěžovatelka mimo jiné domáhala zrušení § 36 odst. 2 o.s.ř. [\[1\]](#) s odůvodněním, že právní řád nedává možnost v řízení o ústavních stížnostech přikázání věci jinému soudci (soudu) jak to umožňuje v § 243e odst. 3, resp. § 221 odst. 2 o.s.ř., ač je to s ohledem na vážnost vad zjištěných Ústavním soudem (v dané konkrétní věci) namíste. Dodala, že je nutné odmítnout, aby v případech mnohem závažnějšího zásahu, než jsou případy kasace Nejvyšším soudem (a autor dodává, že i odvolacím soudem), tj. v případě zásahů Ústavního soudu, účastníci řízení poživali nižší právní ochrany. Dle Ústavního soudu však „*napadené ustanovení (§ 36 odst. 2 o.s.ř., pozn.) upravuje jinou materii, a hlavně zjevně nepředstavuje ani "překážku" postupu, jehož se stěžovatelka domáhá. A pokud by se mělo jednat o mezeru v právu (srov. ale § 63 zákona o Ústavním soudu, jež umožňuje přiměřené použití občanského soudního řádu), tato mezera by se (primárně) netýkala řízení před obecnými soudy, ale řízení před Ústavním soudem...*“. I proto návrh na zrušení § 36 odst. 2 občanského soudního řádu odmítl.

Ústavní soud tedy v citovaném usnesení možnost přikázání věci jinému soudci podle § 221 odst. 2 a § 243e odst. 3 o.s.ř. ve spojení s § 63 z.Ú.s. v řízení o ústavních stížnostech výslovně nepotvrdil, ale ani nevyvrátil. Tento závěr je však paradoxní s ohledem na to, že v době vydání předmětného usnesení již existovalo usnesení Ústavního soudu ze dne 25. listopadu 2014 sp. zn. IV.ÚS 2712/14, v němž

Ústavní soud možnost takového postupu výslovně odmítl. Tento závěr pak co do rozsahu i obsahu stejným odůvodněním zopakoval v nálezu ze dne 26. června 2018, sp. zn. II.ÚS 699/18.

Je ale třeba dodat, že odůvodnění nemožnosti přikázání věci jinému soudci bylo ve výše zmíněných rozhodnutích Ústavního soudu strohé: s ohledem na jeho pravomoci vyjmenované v čl. 87 Ústavy České republiky a dále konkretizované v z.Ú.s. Ústavnímu soudu jednoduše taková pravomoc nepřísluší.[2] Právě proto a i s ohledem na rozpor se závěry učiněné v prvně citovaném usnesení Ústavního soudu ze dne 30. března 2016, sp. zn. III.ÚS 2345/15 si autor tohoto článku dovoluje s právním názorem Ústavního soudu v posledně dvou citovaných rozhodnutích polemizovat.

Ústavní soud především nevysvětlil, proč v tomto případě nelze použít příslušná ustanovení § 243e odst. 3, resp. § 221 odst. 2 o.s.ř. subsidiárně v souladu s § 63 z.Ú.s. Autor si je vědom toho, že přiměřené použití o.s.ř. v řízeních před Ústavním soudem neznamená, že lze do nich automaticky a bez dalšího vnášet všechny instituty, které o.s.ř. upravuje. Naopak pouze tehdy, lze-li analogickým použitím o.s.ř. doplnit to, co z.Ú.s. výslovně neupravuje, může být analogie použito. Ústavní soud tak již např. odmítl možnost použití obnovy řízení o ústavní stížnosti,[3] analogické použití ustanovení § 107a o.s.ř.[4] či aplikaci institutu prominutí zmeškání lhůty dle § 58 o.s.ř.[5]. Na druhé straně Ústavní soud již analogicky aplikoval např. institut přerušení řízení z důvodu vhodnosti dle § 109 odst. 2 písm. c) o.s.ř.[6], institut *beneficii cohaesionis* dle § 150 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů[7] či nemožnost namítat podjatost soudce na základě okolností, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech dle § 14 odst. 4 o.s.ř.[8] přesto, že z.Ú.s. v § 36 až § 38 obsahuje vlastní úpravu vyloučení soudce. Jelikož dle názoru autora tohoto článku není vůbec zřejmé pravidlo, které instituty o.s.ř., případně jiných procesních předpisů lze v řízení před Ústavním soudem aplikovat a které nikoliv, má-li vstoupit závěr o nemožnosti aplikovatelnosti přikázání věci jinému soudci dle § 243 odst. 3, resp. 221 odst. 2 o.s.ř. *per analogiam* v řízení o ústavních stížnostech mezi ustálenou judikaturou Ústavního soudu, měl by být pečlivě odůvodněn.

Dle názoru autora tohoto článku by bylo na místě aplikovat výše zmíněná ustanovení o přikázání věci jinému soudci v řízeních o Ústavních stížnostech alespoň v situacích, kdy právní řád neposkytuje k dosažení účelu ustanovení § 243 odst. 3, resp. 221 odst. 2 o.s.ř. účastníku řízení jiné právní prostředky. Jak uvedl Ústavní soud ve svém nálezu z 22. října 2009, sp. zn. IV.ÚS 956/09: „*Ustanovení § 221 odst. 2 občanského soudního řádu (a obdobně i ustanovení § 243e odst. 3, pozn.) řeší situace, kdy soudce soudu prvního stupně, jemuž byla věc přidělena, není schopen zakončit řízení zákonným způsobem. Předmětné ustanovení tedy chrání účastníky řízení před průtahy vzniklými v důsledku nesprávného postupu soudu prvního stupně a umožňuje jim domoci se ochrany svých práv.*“ Aplikace těchto ustanovení tak bude např. namísto, když soud I. stupně nerespektuje závazné právní názory vyšších soudů včetně Ústavního a proti jeho rozhodnutí, které je vydáno v rozporu s těmito závaznými právními názory, není přípustné odvolání, v rámci kterého by taková vada mohla být zhojena. V těchto případech totiž může docházet k „nekonečnému ping-pongu“ mezi obecným soudem a Ústavním soudem, kdy Ústavní soud bude rušit a obecný soud ignorovat jeho kasační závazné právní názory. Typickým příkladem může být usnesení o povolení reorganizace (§ 328 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů) či některé tzv. bagatelní věci, v nichž opakovaně dochází k porušování ústavních práv a ústavní stížnost je v nich výjimečně přípustná (§ 202 odst. 2 o.s.ř.).

Závěrem lze uvést, že jelikož Ústavní soud zaujal ve výše citovaném usnesení sp. zn. III. ÚS 2345/15 na straně jedné a v usnesení sp. zn. IV.ÚS 2712/14 a nálezu sp. zn. II.ÚS 699/18 na straně druhé do určité míry odlišné postoje, které navíc nijak přesvědčivě neodůvodnil, lze dle názoru autora doporučit dále podávat v odůvodněných případech návrhy na přikázání věci jinému soudci dle § 243e odst. 3, resp. 221 odst. 2 o.s.ř. ve spojení s § 63 z.Ú.s., a to minimálně do doby, než Ústavní soud řádně zdůvodní, proč může či nemůže a případně za jakých okolností tímto způsobem postupovat.

Jelikož se jedná o akcesorický návrh k ústavní stížnosti, který bude ve většině případů do ní vtělen, jsou s ním spojeny pouze minimální transakční náklady – konkrétní důvody přikázání věci jinému soudci (porušování závazných právních názorů, jiné podstatné vady řízení) totiž již zpravidla budou namítány i v rámci vlastní ústavní stížnosti (jejího jádra).

Mgr. Bc. Juraj Juhás,
advokát

[Glatzová & Co., s.r.o.](#)

Betlémský palác
Husova 5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 401 440

Fax: +420 224 248 701

e-mail: office@glatzova.com

[1] *„Rozvrh práce určí, který senát nebo který jediný soudce (samosoudce) věc projedná a rozhodne.“*

[2] Ústavní soud k tomu v usnesení z 25.11.2014 sp. zn. IV.ÚS 2712/14 uvedl pouze následující: *„Pokud se stěžovatel domáhá, aby Ústavním soudem byla věc přikázána k novému projednání k jinému soudu a jinému ("nezákonnému") soudci u soudu I. stupně, jde o návrh, k jehož projednání není Ústavní soud - s ohledem na kompetence svěřené mu čl. 87 Ústavy a dále konkretizované zákonem o Ústavním soudu - příslušný.“*

[3] Viz usnesení Ústavního soudu ze 17.3.1998 sp. zn. II. ÚS 75/98.

[4] viz usnesení Ústavního soudu ze 17.9.2003, sp. zn. IV. 17/03.

[5] Viz usnesení Ústavního soudu z 21.1.1996, sp. zn. I. ÚS 244/95.

[6] viz usnesení Ústavního soudu z 29.1.2019, sp. zn. II.ÚS 3303/18.

[7] Viz náleží Ústavního soudu ze 4.11.1999, sp. zn. III. ÚS 188/99.

[8] Usnesení Ústavního soudu z 10.5.2017, sp. zn. I.ÚS 3236/16.

Další články:

- [Sdílení elektřiny v obecních projektech, změny po 1.8.2026 a zapojení bateriových úložišť](#)
- [Jak naložit s „oznámením“ přestupku soukromých osob? A je to vlastně oznámením ve smyslu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich?](#)
- [Systémová podjatost ve správním řízení aneb požadavek na překročení nadkritické míry rizika systémové podjatosti](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Pacht závodu a zákaz přenechání věci třetí osobě](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)